

A decorative banner with a geometric background of overlapping triangles in shades of yellow and green. A white diagonal line runs from the top right towards the center. Silhouettes of people are scattered across the banner: an elderly person with a cane on the left, a family of five in the center, a person sitting on a bench on the right, and a group of people on the far right.

**DELEN
ACHTER DE
DUINEN**

Inspiratienota

-2014-

inspiratienota

Den Haag, xx oktober 2014

Geacht College van Burgemeester en Wethouders en leden van de Gemeenteraad van Den Haag,

Voor de derde keer wil ons platform u ter gelegenheid van de begrotingsbehandeling een "Inspiratienota" aanbieden over armoede in Den Haag. Zoals U zult bemerken hebben wij dit jaar vele zorgpunten uit onze vorige nota herhaald. Helaas is het noodzakelijk gebleken omdat vele zorgpunten zich nog niet opgelost hebben.

Alle deelnemende organisaties maken zich zorgen over de toenemende problematiek rond armoede in Den Haag en hopen dat u met deze suggesties en signalen het armoedebeleid in onze stad verder zult versterken.

Het bijzondere van deze nota is, dat het signalen zijn uit de praktijk van een 45- tal organisaties, die allen te maken hebben met mensen die het in onze samenleving minder getroffen hebben. Het zijn signalen over waar het in de praktijk nog niet goed loopt, waar mensen dubbel getroffen worden doordat regelingen niet op elkaar aansluiten of waar nieuwe doelgroepen nog niet in beeld zijn. Het zijn ook suggesties voor verbetering omdat wij graag met u mee denken en onze ervaring ter beschikking willen stellen.

Alle deelnemende organisaties aan Delen Achter de Duinen vertegenwoordigen andere aspecten van de Haagse samenleving en houden zich met hun eigen specifieke invalshoek m.b.t. armoede bezig. Met een diversiteit in standpunten onderschrijven ze afzonderlijk een deelbelang en samen een overkoepelend belang. Het merendeel van de deelnemende organisaties en stichtingen heeft suggesties aangedragen. Evenals in de vorige inspiratienota waren de aangedragen suggesties zeer divers. Soms overlappen de suggesties elkaar en soms belichten ze andere aspecten. Derhalve zijn sommige onderwerpen hierdoor oververtegenwoordigd en anderen op hun beurt minder sterk vertegenwoordigd. De hoeveelheid tekst staat los van het belang dat deze onderdelen hebben ten opzichte van elkaar of binnen de armoedeproblematiek.

De volgende onderwerpen komen in deze nota aan bod: Decentralisaties, Kinderen, Schulden, Dakloosheid, Werkgelegenheid, Werken aan Maatwerk, Communicatie, Hulp en Bijstand vanuit particuliere organisaties en Perverse Prikkel binnen het hulpverleningssysteem. Wij wensen u veel succes en constructieve discussies toe in het college, zowel in de raadscommissie en raadsvergaderingen als in uw respectievelijke fracties. Wij verwachten van u positieve bijdragen aan een beter beleid.

Met vriendelijke groet,

Namens Delen Achter de Duinen

Henny van der Most, Yvonne-louise Beyerling, Henk Baars, Chita Doekharan, Pieter Schulz en Jeannine Molier .

Deelnemende organisaties:

STEK, Stichting Schroeder van der Kolk, Wereldhuis, Voedselbank Haaglanden, IBS Segbroek, Stichting Okia, Diaconie van de Protestantse Gemeente Den Haag, Diaconie Bethelkerk Loosduinen, VT Loosduinen, Stichting Maximine, Stichting Straatpastoraat, Stichting Leergeld, FNV Lokaal Den Haag, Stichting Mara, Kessler Stichting, Stichting (z)Onderdak, Reakt, Stichting Leergeld, SSSF, Stille Actie tegen Armoede, Stichting Present, Kessler Stichting, Leger Des Heils, Starters4Community, Resto van Harte, Stichting Mooi, Straatconsulaat, Repair Cafe Den Haag, Limor, Dokters van de Wereld, Jeugd Interventie Team, Bibliotheek Den Haag –Segbroek en Bomenbuurt-, IDHEM, De Grondslag, Buurtactief, Wereldvenster, Brijder, Parnassia, Haagse Hoge School, Zorgbelang/Pal, Aandachtscentrum, Stichting Hindustani, Werkgroep Haagse Kracht, Arme Kant van Nederland, MOC, Papoea Vereniging West Nieuw Guinee, Allochtone Ouderen.

Inhoudsopgave

1.0	Decentralisaties	5
2.0	Kinderen/jongeren en armoede	6
2.1	Kinderen in armoede	6
2.2	Jongeren in armoede.....	7
2.2.1	<i>Schulden</i>	7
2.2.2	<i>Medische kosten en tandarts</i>	7
2.2.3	<i>Duur van uitkeringsaanvraag en aansluiting van overgang</i>	7
2.2.4	<i>Studerende jonge moeders</i>	8
2.2.5	<i>Betaalbare woonruimte voor jongeren</i>	8
3.0	Schulden	9
3.1	CBS: Aantal mensen in de bijstand neemt nog steeds toe	9
3.2	Strengere selectie bij schuldhelpverlening	9
3.2	Nieuwe methode.....	9
4.0	Dakloosheid	11
4.1	Groeiend aantal daklozen.....	11
4.2	Trends in toenemende dakloosheid zijn te wijten aan de volgende factoren:.....	12
4.3	Algemene Ontwikkelingen	12
4.3.1	<i>Gezondheid</i>	12
4.3.2	<i>Regiobinding</i>	13
4.3.3	<i>Huisuitzettingen</i>	13
4.3.4	<i>Afschaffing GGZ-indicaties</i>	13
4.3.5	<i>Gezinnen</i>	14
4.3.6	<i>Jongeren</i>	14
4.3.7	<i>65 plussers</i>	14
5.0	Werkgelegenheid	15
5.1	Scholing op maat	15
5.2	Investeren in nieuwe kansen	15
5.3	Duurzame alternatieven voor werk met behoud van uitkering	15
6.0	Werken aan Maatwerk	16
6.1	Den Haag op Maat, Dienst Sociale Zaken en het CCP	16
6.2	(Digitale)-informatievoorziening.....	16
6.3	Procedures omtrent werk, wonen en Inkomen.....	16
7.0	Perverse Prikkel	18
7.1	Ziektekosten verzekeringen.....	18
7.2	Begeleiden van alle mensen die niet schuldvrij zijn	18
7.3	Boetebeleid Sociale Dienst.....	18
7.4	Hulp van familie/vrienden?	18
7.5	De flexibele arbeidsmarkt en de flexibiliteit van uitkerende instanties	19
7.6	Mutaties in de uitkering.....	19
7.7	Bekostiging en Begroting.....	19
8.0	Communicatie	20
8.1	Correspondentie met Gemeente /DSZW	20
8.2	Informatievoorziening aan de burger.....	20
9.0	Hulp en Bijstand vanuit particuliere hoek	20
9.1	Inleiding	20
9.2	Ontwikkelingen in 2013	20
9.3	Toekomstverwachtingen.....	21

1.0 Decentralisaties:

Delen Achter De Duinen heeft er vertrouwen in dat de gemeente Den Haag op schema ligt en tijdig klaar zal zijn de drie grote decentralisaties in de WMO, Participatiewet en Jeugdzorg door te voeren. Echter er bestaan ook zorgen met betrekking tot de invoer van de decentralisaties. Zoals in een eerdere brief aan wethouder Klein aangegeven, biedt DADD haar expertise aan om mee te denken over knelpunten, nu en in de toekomst. We merken op dat daar nog geen gebruik van wordt gemaakt.

Op dit moment willen wij graag enkele zorgelijke ontwikkelingen aangeven.

In alle decentralisaties zit een element van wantrouwen tegenover de belanghebbende. Of je als burger nu zorg of een uitkering nodig hebt: de basis van toekenning is gebaseerd op wantrouwen: heb je het wel echt nodig? Wij hebben begrip voor de noodzaak van kostenbesparing en het tegengaan van fraude, doch zijn van mening dat wantrouwen tegenover de burger niet de juiste basis is voor beleid. Daarnaast staat wantrouwen haaks op de zo gewenste participatie. Wij vragen ons af hoe de gemeente Den Haag om wil gaan met deze in de wet verankerde discrepantie.

De inzet van vrijwilligers. Het ontbreekt aan een visie hoe de inrichting van hulpverlening dient plaats te vinden. Het onderscheid tussen mantelzorgers en vrijwilliger is te vaag. De zorg bestaat dat er van de vrijwilligers en mantelzorgers teveel gevraagd / verwacht gaat worden, zowel in tijdsbesteding als in taakzwaarte. Onduidelijk is hoe de begeleiding van vrijwilligers en mantelzorgers ingericht gaat worden om overbelasting te voorkomen.

We vragen ons af in hoeverre de inzet van grote aantallen vrijwilligers en mantelzorgers van invloed zal zijn op de emancipatie van vrouwen. Onderzoeken laten zien dat de vrijwillige zorgtaken grotendeels op de schouders van vrouwen gaat neerkomen, met name in de groep 45-55 jaar. Hoe verhoudt een zware zorgtaak zich met de (financiële) onafhankelijkheid van deze vrouwen, nu en in de toekomst. Een zware zorgtaak is moeilijk tot onmogelijk te combineren met een full time baan. Dit maakt deze vrouwen kwetsbaar bij veranderingen in hun eigen persoonlijke omstandigheden.

De drie decentralisaties worden top-down ingezet. Er wordt te weinig aan de belanghebbenden zelf gevraagd hoe zij hun zorg georganiseerd willen zien. Met name bij de decentralisatie van jeugdzorg ligt hier een gemiste kans. Vraag niet alleen aan de jongeren zelf, maar ook aan studenten van bv. In Holland en de Haagse Hoge School op welke wijze de jongeren het best benadert kunnen worden en maak gebruik van de innovatieve ideeën die hier aanwezig zijn. Zij zijn de professionals van (onze) toekomst. Organiseer hulp niet alleen fysiek dicht bij de burger maar ook dicht in de sociaal maatschappelijke omgeving waarin deze zich beweegt.

Er zijn zorgen over de waarborg van de privacy van zorgvragers met de inzet van zoveel vrijwilligers binnen de decentralisaties.

Delen Achter De Duinen ziet van de wethouder graag een visie tegemoet op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers waarin in ieder geval de volgende vragen beantwoord worden:

- Is de wethouder bereid het beleid op basis van vertrouwen in de burger te stoelen
- Is de wethouder bereid het emancipatoire effect op de inzet van vrijwilligers te onderzoeken
- Is de wethouder bereid de professionals van de toekomst (studenten) te betrekken in de beleidsvorming
- Is de wethouder bereid te onderzoeken hoe de privacy van zorgvragers geborgd wordt met de inzet van zoveel vrijwilligers in een privacygevoelige sector
- Is de wethouder bereid garanties af te geven dat de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers niet zal leiden tot arbeidsverdringing
- Is de wethouder bereid garanties af te geven voor voldoende begeleiding van zowel mantelzorgers als vrijwilligers met betrekking tot taakzwaarte en tijdsbesteding om overbelasting te voorkomen

2.0 Kinderen/jongeren en armoede

2.1 Kinderen in armoede

De laatste jaren is er meer gepubliceerd over het effect van armoede op kinderen. Bij de vragen op het aanvraagformulier staat ook de vraag hoeveel inwonende kinderen er zijn bij de hulpvrager. Vanaf 2011 is er sprake van een stijging van 75% van aantallen kinderen die leefden in een gezin of verband dat financiële broodhulp ontving. Dit is een zeer zorgelijke ontwikkeling.

Sinds het najaar 2013 krijgen circa 1500 Haagse kinderen een winterjas en winterlaarzen/schoenen via Leergeld met behulp van een subsidie vanuit de gemeente. DADD zou graag zien dat meer kinderen en jongeren gebruik zouden kunnen maken van een dergelijke voorziening.

Steeds meer basisscholen in Den Haag werken met een continue rooster. De kinderen worden door dit rooster gedwongen om ook tussen de middag op school te verblijven. Voor deze tijd worden verplicht overblijfkosten in rekening gebracht. Voor ouders met een minimuminkomen zijn deze kosten niet op te brengen. Echter zij kunnen dit nergens verhalen.

Delen achter de Duinen vraagt het College om kinderen van de minima van deze kosten vrij te stellen.

Onder kansarme Haagse jongeren vinden momenteel op verschillende manieren vormen van radicalisering plaats. DADD vraagt het College om d.m.v. een extra inzet deze radicalisering tegen te gaan. Hierbij valt te denken aan de organisatie van extra jongerendagen, zoals in 2014 in het kader van het 25 jarig jubileum van de Ooievaarspas zijn georganiseerd, zoals de "meidendag" in juni of de jongerencultuurdag in september in de Schilderswijk.

Een actievere rol van de Gemeente Den Haag en maatschappelijke organisaties op de sociale media gericht op het tegen gaan van verdere radicalisering van jongeren lijkt gewenst.

Onverminderde zorg blijft bestaan over het groeiend aantal Haagse kinderen, die om mee te kunnen doen hulp nodig hebben. Hierbij valt te denken aan:

Ontwikkelingen in de maatschappij die daadwerkelijke participatie voor kinderen van minima steeds moeilijker maken. Zoals deelname aan laptop of tabletklassen, aanschaf grafische rekenmachine, communicatie van jongeren via digitale of mobiele weg.

Ondanks de inzet van de gemeente Den Haag, het bedrijfsleven en particulier initiatief blijft participatie vanuit de politiek noodzakelijk om alle Haagse kinderen mee te laten doen. Hierbij valt onder meer te denken aan:

- Uitbreiding en intensivering van de bestaande verstrekkingen voor kinderen van minima, kinderen van ouders met financiële problemen door bv. Schuldenproblematiek en ZZP'ers
- Het werken aan een verbod om beslag te leggen op toelagen die betrekking hebben op kinderen
- Het betrekken van het bedrijfsleven bij het minimabeleid van de Gemeente Den Haag

De gemeente en de politiek zou een grotere rol moeten spelen in de bewustwording van de armoedeproblematiek onder organisaties die te maken hebben met kinderen, zoals sport/cultuurverenigingen, scholen en gezondheidszorg.

Extra aandacht moet worden gegeven aan de communicatie richting burgers over bestaande voorzieningen met name richting de nieuwe groepen rechthebbenden zoals gezinnen met schuldenproblematiek, al dan niet door dubbele hypotheek, ZZP'ers en "nieuwe Nederlanders" Met name ZZP'ers zijn niet goed ingesloten in het inkomens en uitkeringssysteem. Wetgeving en nieuwe regelingen laten te lang op zich wachten. De participatiewet is niet op wisselende bronnen van inkomsten gericht.

2.2 Jongeren in armoede

Voor jongeren die 18 worden verandert er veel: ze zijn namelijk ineens volwassen. Het betekent mogelijkheden die er daarvoor nog niet waren, maar ook plichten en verantwoordelijkheden. Voor de meesten is dit geen probleem. Die pakken het soepel op en groeien zelfstandig in hun rol als volwassene. Voor een kleine groep is dit echter wel heel lastig. De oorzaken zijn uiteenlopend: niet beschikken over de nodige vaardigheden, niet beschikken over een ondersteunend netwerk of ze zijn beschadigd door de dingen die ze hebben meegemaakt.

Wat er dan gebeurt is dat deze jongeren vastlopen. Met opleiding of werk (als ze dat al hebben...) met betalingsverplichtingen en door schulden die zijn ontstaan, met huisvesting zoeken en/of behouden, met de instandhouding van een ondersteunend netwerk of met de mogelijkheid om medische zorg te krijgen. Daardoor zijn ze niet in staat een goed en stabiel bestaan op te bouwen.

Met de juiste aanpak is het mogelijk te voorkomen of te repareren. Den Haag biedt zeker de mogelijkheden hiervoor. Alleen, en dat geldt vooral voor hen die afhaken, is het lastig om deze mogelijkheden te vinden. Het lijkt een jungle waar overleven, het meest basale, het maximaal haalbare is.

Hulp en ondersteuning is voor deze jongeren echt nodig. Die hulp is aanwezig, bij voorbeeld in de vorm van hulpverlenende instanties. Vanuit de eigen deskundigheid helpen zij deze jongeren verder met als doel voorkomen dat er (te) grote problemen ontstaan en/of met helpen deze problemen op te lossen. Een goede samenwerking met de Gemeente Den Haag is hiervoor cruciaal. En die samenwerking is goed.

Wel aandacht voor een aantal Thema's waar verbeteringen mogelijk zijn.

2.2.1 Schulden

Veel schulden zijn te wijten aan eigen gedrag, al of niet als gevolg van sociale druk. Maar wat te zeggen van de schulden die ontstaan bij de zorgverzekeraar? Of door het eigen risico. Voor de jongeren zonder inkomen betekent dit dat er een schuld wordt opgebouwd. Als na aanvraag van een uitkering snel en adequate actie volgt betekent dit onnodig oplopen van schuld en kan een melding bij het Zorginstituut worden voorkomen.

De bestuurlijke boete, weliswaar landelijk beleid, werkt als een belemmering rond te komen en om van schulden af te komen. Is het mogelijk dat de gemeente hierbij ondersteunt? De politie b.v blijft maar vorderingen uitschrijven die een goede schuldsanering in de weg staan.

2.2.2 Medische kosten en tandarts

In het bijzonder willen we aandacht vragen voor tandartskosten. Jongeren bij wie er sprake is van achterstallig gebitsonderhoud betekent dit kostbare tandartsbehandelingen. Bij schuld op de zorgverzekering worden alle aanvullende verzekeringen gestopt, dus ook die van de tandarts. Het lijkt dat een gezond gebit als luxeartikel wordt gezien.

Een fonds voor noodzakelijke tandartsbehandelingen zou een uitkomst zijn voor jongeren die een behandeling nodig hebben maar deze niet kunnen betalen.

2.2.3 Duur van uitkeringsaanvraag en aansluiting van overgang studiefinanciering-uitkering of omgekeerd, mooie naadloze doorstroom

Dan stop je met je opleiding, hopelijk met diploma, maar soms ook zonder. Zonder baan ben je aangewezen op een uitkering en vanwege de duur van de aanvraag wordt je geconfronteerd met een inkomensgat van enkele maanden. Met vaste lasten die doorlopen.....

Aanbeveling: kijk bij de aanvraag van uitkering naar de vaste lasten die er zijn en zorg voor een voorziening daarvoor in de vorm van een voorschot. Zeker voor huur en zorgverzekeringspremie.

Onduidelijk is hoe er naar studiefinanciering gekeken wordt: voor beoordeling WWB-aanvraag is het WEL inkomen, voor schuldsanering Den Haag Op Maat geldt het als GEEN inkomen (en dus geen schuldhulp). Dit is een extra belemmering voor jongeren om uit de schulden te komen.

Op studiefinanciering kan gelukkig geen beslag gelegd worden, echter er is wel bankbeslag mogelijk, waardoor een jongere toch weer ver van huis is.

2.2.4 Studerende jonge moeders

Jonge moeders worden vanuit de uitkering geleid richting een opleiding door DSZW. Zij worden geconfronteerd met een inkomensterugval, hogere lasten (denk aan kinderopvang) en een schuldsaneringstraject is niet meer mogelijk. Immers: Studiefinanciering wordt bij Den Haag Op Maat niet als inkomen gezien. De inkomensterugval komt door het stoppen van de tegemoetkoming ouderbijdrage die er niet meer is en de extra lasten worden veroorzaakt door lesgeld en schoolkosten.

Aanbeveling: een bijdrage in de kosten voor kinderopvang of schoolkosten vanuit de gemeente en toelating tot de schuldhulpverlening.

2.2.5 Betaalbare woonruimte voor jongeren

Er is te weinig betaalbare woonruimte voor jongeren. Veelal zijn zij afhankelijk van de particuliere kamerverhuur. Dit betekent (te) hoge huren, hoge verhuiskosten, verhuur van kamers waarvoor niet altijd een vergunning aanwezig is. Hier ligt een mooie taak voor de corporaties en de gemeente.

Het verhaal van Michael

De meeste jongeren die wonen bij JIT Wonen zijn vanwege hun problematiek afhankelijk van een WWB uitkering. Jongeren komen met dit geld vaak maar net rond in de maand. Ze zijn trots op zichzelf als ze de huur, zorgverzekering en telefoon abonnement weer hebben kunnen betalen. Daarnaast houden ze meestal niet meer dan €50 per week over om eten en drinken van te kopen. En dan hebben we het over iemand zonder schulden. Heeft hij of zij schulden, dan is het eerder nog maar €25 per week om eten en drinken van te kopen. Wanneer er iets financieel tegenzit of er onverwachts een rekening binnenkomt lopen ze direct een schuld op omdat ze deze niet kunnen betalen en deze rekening loopt heel snel op vanwege alle bijkomende kosten.

Jongeren hebben totaal niet de mogelijkheid en geld om ook maar iets extra's te doen. Laat staan dat ze wat geld apart kunnen zetten om van te sparen voor later. Zelf zouden ze willen sparen om weer eens een keer op vakantie te kunnen. Ze hebben niet de mogelijkheid om te kunnen sparen voor hun uitzet. Wanneer jongeren weer vertrekken bij JIT Wonen en bijvoorbeeld op zichzelf gaan wonen, dan hebben ze niet kunnen sparen voor de verhuizing, voor de dubbele huur van een korte periode die hier vaak bij komt kijken. Geld voor een wasmachine, koelkast, gasfornuis of om te verven of een simpele vloer te kopen of een lamp om wat licht te hebben in de duistere dagen, is er niet. Ze zijn volledig afhankelijk van een aanvraag bij een fonds door een hulpverlener. Bijzondere bijstand wordt vaak niet meer verstrekt of duurt heel lang voor het wordt toegekend. Wanneer bijzondere bijstand wordt toegekend zal dit in de daarop volgende periode met 10% in rekening worden gebracht waardoor ze weer minder te besteden hebben.

3.0 Schulden:

Het is vervelend maar waar, het blijft een herhaling van zetten. Steeds meer mensen in een uitkering, steeds meer mensen in de schuldhulpverlening. Telkens wordt er weer iets verzonnen, telkens helpt het niet.

Wij denken dat preventie de enige oplossing is. Niet alleen in het traject richting schuldhulpverlening maar zeker ook grote inzet in het na-traject als mensen de schuldhulpverlening uitgaan, ter voorkoming van nieuwe schuldenproblematiek.

3.1 CBS: Aantal mensen in de bijstand neemt nog steeds toe

Het aantal mensen in de bijstand is in het tweede kwartaal van 2014 met 8 duizend toegenomen tot 434 duizend. Dit heeft het CBS kortgeleden bekendgemaakt. Het aantal mensen met bijstand is net zo snel gegroeid als een jaar geleden. Daarmee zijn de tekenen van een zich herstellende arbeidsmarkt nog niet zichtbaar in de bijstand. Ongeveer de helft zit langdurig in de bijstand.

3.2 Strengere selectie bij schuldhulpverlening

Gemeenten gaan strenger selecteren bij de schuldhulpverlening. Schuldenaren met gedragsproblemen moeten die eerst aanpakken voor ze hulp krijgen. Vele duizenden aanvragers komen daarom niet meer direct in aanmerking voor een regeling die na drie jaar leidt tot kwijtschelding van de resterende schuld.

Per 1 juli hebben gemeenten de regie over de schuldhulpverlening gekregen. Zij zien de vraag groeien, maar hun budget krimpen. In 2011 hebben zich 76 duizend mensen bij de schuldhulpverlening gemeld. Volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) maakt de nieuwe aanpak de hulp effectiever.

3.2 Nieuwe methode

In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Divosa, de vereniging van managers van sociale diensten, werd een nieuwe methode ontwikkeld om aanvragers van schuldhulpverlening te selecteren. Dat gebeurde door Nadja Jungmann en Roeland van Geuns, beiden lector in schuldenproblematiek aan de Hogescholen Utrecht en Amsterdam: 'Het doel moet niet meer zijn om iemand binnen drie jaar schuldenvrij te maken, maar om vast te stellen bij wie dat zin heeft. Dat betekent dat we niet iedereen meer een regeling kunnen bieden die altijd leidt tot een schuldenvrije toekomst.'

Doordat steeds meer mensen in de uitkering komen en ook steeds meer mensen kleine- en uitzendbanen krijgen waardoor men steeds minder te besteden heeft, gaan steeds meer mensen in schulden komen.

De nieuwe methode gaat hierbij een weer nieuwe onderklasse creëren, gaan schuldeisers helemaal geen geld meer krijgen en lopen we risico op oncontroleerbare nieuwe circuits.

Preventie is een veel beter middel dan uitsluiting middels selectie. Hoewel dat een niet gemakkelijke opgave is is het dringend noodzakelijk. Hoeveel non respondenten en spookburgers kan de stad Den Haag hebben? Hiervoor moet met partners in de stad onderhandeld en samengewerkt worden.

In Den Haag melden zich per jaar 4000 nieuwe gevallen. Daarvan komt 40% niet in aanmerking van de schuldhulpverlening. Op het totaal aan aanvragen wordt maximaal niet meer dan 25 % en als er meer tijd is 35 % echt geholpen. Dat is een onaanvaardbaar lage score.

Vooraf het beslagrecht is een wildwestverhaal en een echte armoedeveroorzaker. De belastingdienst is op afstand de grootste en ondoordringbaarste schuldeiser, daarna gevolgd door de woningbouw corporaties. Ook het CIJB neemt een forse plaats in. Vanwege ministeriele regelingen moet de politie dikwijls zinloze boetes blijven vorderen zodat schuldsanering niet tot stand kan komen.

- Wij vragen de wethouder dit tot een lobbypunt bij de minister te maken.

De laagste inkomens in Nederland zijn de laatste twintig jaar veel verder achtergebleven dan gedacht. Het beeld dat de inkomensverdeling in Nederland vrij gelijk is en in de tijd weinig verandert, klopt niet. Dat blijkt uit onderzoek dat onlangs werd gepresenteerd. De huishoudens met de allerlaagste inkomens, de onderste 10 procent, heeft het reële inkomen met 10 procent zien dalen sinds de jaren negentig, vanaf de jaren zeventig was er al 20 procent vanaf. Van alle inkomensgroepen daarboven steeg het reële inkomen wel. Dit gegeven komt niet aan het licht in het gebruikelijke onderzoek naar de inkomensverdeling. Onderzoekers van het Amsterdamse Instituut voor Arbeidsmarktstudies (Aias) hebben echter diepgaander de statistieken geanalyseerd. De cijfers kwamen onlangs naar buiten op een conferentie in Amsterdam.

Verrassend, vindt hoogleraar Wiemer Salverda. Want de gebruikelijke maatstaf om ongelijkheid te meten, de Gini-coëfficiënt, geeft al decennia een gelijkmatig voortkabbelend beeld van Nederland. De Oeso, club van rijke landen, meldde eerder dit jaar nog dat de inkomensongelijkheid in Nederland is afgenomen. "Het komt niet uit het statistische beeld wat we tot nu toe hebben. De Gini geeft een algemeen beeld, maar zoemt niet in op de uiteinden van de inkomensverdeling", constateert Salverda. "Er is wel een vrij breed gevoel van groeiende ongelijkheid, maar we hadden daar geen cijfers bij. Nu wel. "

De discussie over de nivellering die het huidige kabinet zou voorstaan, is dus betrekkelijk, vindt Salverda. Het kabinet zal eerder meer beleid moeten voeren om die onderste laag niet verder te laten afglijden. "Je moet veel preciezer naar de verschillende groepen kijken. Het gaat bij de onderste groep ook niet vooral om jongeren met een laag inkomen, maar vooral om volwassenen."

De allerlaagste inkomens kregen de grootste klap al weer even geleden, eind jaren tachtig, toen de uitkeringen en het minimumloon bevroren werden. Algemeen werd aangenomen dat de laagste betalingen sindsdien wel ongeveer gelijke tred hebben gehouden met de rest, dat de kloof niet groter is geworden. Dat is dus niet het geval. De groep bestaat uit ruim 700.000 huishoudens met uitkeringen en kleine baantjes, maar ook uit alleenstaanden met laagbetaald werk. Ook de schuldenlast is aan de onderkant gestegen. In 1993 hadden de huishoudens helemaal aan de onderkant tweemaal zoveel schuld als inkomen. In 2011 is dat 5,5 keer.

TROUW 26-09-2013

Hoogleraar en onderzoeker Wiemer Salverda

De belangrijkste oorzaken voor de inkomensachteruitgang van de onderste 10 procent, zegt hoogleraar en onderzoeker Wiemer Salverda, zijn de versoberingen van de uitkeringen. De onderste 10 procent, oftewel 700 duizend huishoudens, bestaat voor een belangrijk deel uit volwassenen met een uitkering, naast bijvoorbeeld zzp'ers met weinig inkomsten of alleenstaanden met laagbetaalde baantjes. Andere oorzaken van de achteruitgang van de onderste inkomensgroep zijn de groeiende ongelijkheid in uurlonen en het feit dat meer mensen zijn aangewezen op tijdelijke baantjes die bovendien dikwijls parttime zijn.

De AIAS-cijfers gaan tot 2011. Salverda vreest dat zich de komende jaren dezelfde tendens zou kunnen aftekenen als in de jaren tachtig. "Tussen 1985 en 1990 ging de onderste inkomensgroep er sterk op achteruit toen in het kielzog van de crisis in de eerste helft van de jaren tachtig de uitkeringen werden verlaagd. Na de crisisjaren sinds 2008 kan dat weer gebeuren. Dat is iets om je zorgen over te maken."

Een extra reden tot zorg is de schuldenpositie van de allerlaagste inkomensgroep. In 1993 hadden de huishoudens die de onderste 10 procent van de inkomenspiramide vormen twee keer zoveel schulden als inkomen. Anno 2011 was dat opgelopen naar 5,5 keer.

Salverda onderzocht niet alleen inkomensongelijkheid, maar ook de ongelijkheid van vermogens. De rijkste 10 procent van de Nederlandse huishoudens bezit 70 procent van de totale financiële vermogens, terwijl de onderste helft van de huishoudens geen vermogen of juist schulden heeft.

Volkskrant 27-09-2013

4.0 Dakloosheid

4.1 Groeiend aantal daklozen

Ondanks het in 2006 Den Haag opgezette plan Den Haag Onder Dak waarbij de nadruk is gelegd op doorstroom in de maatschappelijke opvang, preventie en herstel is er een tendens waarneembaar van een groeiend aantal dak- en thuislozen. In 2009 telde Nederland 17.000 daklozen, in 2010 was het aantal opgelopen naar 23.000 en begin 2012 werden 27.000 daklozen geteld. Vermoedelijk is het werkelijk aantal daklozen hoger, omdat velen zich schamen en zich niet melden bij de zogenaamde daklozenloketten van de gemeente.

Ongeveer 45% woont in de 4 grote steden. En van het totaal aantal daklozen is 82% man. Sinds 2008 is het aantal huishoudens met schulden, met name meer schulden dan bezittingen, sterk gestegen. Volgens het CBS zijn er begin 2012 2 ½ keer zoveel huishoudens (830.000) met schulden als in begin 2008. Hierdoor is de verwachting dat er meer, zogenaamde, economisch daklozen zullen komen, een trend die zich al enige jaren aftekent.

In 2013 is een trend geconstateerd dat er een groeiende groep (nog net niet daklozen) is, die veelal geen ggz-indicatie en/ of regiobinding heeft, maar wel financiële problemen. Op papier worden deze mensen met een zogenaamde "warme overdracht" gebracht naar het loket en/of hulp waar ze terecht horen. In de praktijk blijken velen van hen aan hun lot overgelaten te worden hetzij omdat zij zich onttrekken aan de hulpverlening, hetzij omdat de "warme overdracht" niet plaatsvindt maar deze doelgroep "koud verwezen" wordt naar een ander loket dan wel hun oude gemeenten.

Is (inmiddels) in kaart gebracht hoe groot deze groep economisch daklozen is en op welke wijze vormt de gemeente zich een beeld van deze groep? Wat is momenteel de stand van zaken van deze inventarisatie en wat wil de gemeente met deze groep?

Inspirerende Suggesties

Voor de groeiende groep economisch daklozen behoort ook een opvang gecreëerd te worden met een passende begeleiding. Het geëigende trajectplan van het CCP kan hierop aangepast worden.

Belemmerende factoren bij opvang binnen het eigen netwerk of tijdelijke huisvesting/ slaapmogelijkheden, zoals korting op een uitkering en/ of kostendelersnorm, dienen zo min mogelijk of helemaal niet te worden toegepast. Stimuleer in plaats daarvan de zelfredzaamheid van deze groep.

Zorgwekkend is de groep mensen die, om welke reden dan ook, niet mee (willen) werken aan het trajectplan van het CCP. Deze groep raakt uit en buiten beeld van het CCP, de gemeente. En, vooral zwerfjongeren vormen een kwetsbare groep, die zich niet makkelijk in een strak keurslijf van regels en verplichtingen laat persen.

Zou een aangepast trajectplan een suggestie zijn, dan wel in ieder geval het contact (onder)houden met deze mensen.

Dagbesteding met een groter dan wel beter toekomstperspectief, zoals zicht op een vaste en/ of tijdelijke baan en/ of doorstroom naar reguliere arbeid, zorgt er voor dat mensen meer regie krijgen en nemen over hun eigen leven.

Bronnen:

3) Cohortstudie "Profiel van Daklozen in de vier grote Steden en Resultaten uit de eerste Meting", mei 2012

4) Volkskrant 23-12-2013, www.cbs.nl en Metro 16-1-2014

Ondanks de intensieve inspanning en het succes van het programma Den Haag Onder Dak zijn er nog steeds groepen mensen die geen hulp ontvangen. Deels is dit een keuze van de gemeente om niet voor deze mensen te zorgen. We noemen hierbij de uitgeprocedeerde vluchtelingen, ongedocumenteerden en de MOE-landers. Hoewel er begrip is voor de politieke gevoeligheden is Delen Achter de Duinen van mening dat ieder mens recht op bestaan heeft en om deze reden alleen al er meer aandacht moet zijn voor hulp en perspectief aan deze doelgroepen.

In 2012 zijn er ruim 1700 meldingen binnen gekomen bij het Centraal Coördinatie Punt waarvan een gedeelte een zorgpas en een ander gedeelte, zo wordt beweerd, succesvol is doorgestroomd.

Weer een ander gedeelte heeft geen zorgpas gekregen en is niet doorgestroomd, waar zijn deze mensen gebleven?

Ongedocumenteerden bevinden zich in Den Haag nog steeds in de minst geprivilegieerde groepen. Hoewel het recht op gezondheidszorg bestaat is het in de praktijk een enorme toer om zaken voor hen gedaan te krijgen. Laat staan dat ze dat zelf kunnen. Dat geldt vrijwel op alle terreinen van de gezondheidszorg, maar het ontbreken van tandartszorg is het meest schrijnend. Fondsen en particulieren vallen hier vaak in. Aan de zorgplicht van de gemeente wordt uitermate gebrekkig vorm gegeven.

4.2 Trends in toenemende dakloosheid zijn te wijten aan de volgende factoren:

- Een vastzittende woningmarkt waardoor er minder sociale huurwoningen worden gerealiseerd.
- De woningbouwverenigingen doen steeds moeilijker om woningen ter beschikking te stellen voor mensen die mogelijk overlast kunnen veroorzaken. Dit beleid van de WBV's hangt samen met de verminderde mogelijkheden voor begeleiding (door de bezuinigingen) van mensen met verslavings- of psychiatrische problematiek
- Stijging van de huurlasten, koopkracht komt onder druk, meer eigen verantwoordelijkheid bij het maken van keuzen m.b.t. gezondheidszorg en daarmee de toenemend hogere eigen bijdrage ziektekosten aanspreken. Kans op zorgmijden neemt toe.
- Toename vluchtelingen met kans op uitval en illegaliteit.
- Toenemende schuldenproblematiek
- Stijging aantal feitelijk daklozen in de nachtopvang
- Toename psychiatrische problematiek onder dak en thuisloze mensen.
- Transitie AWBZ begeleiding; mogelijke beperking in begeleidingstijd voor cliënten met psychiatrische problematiek

4.3 Algemene Ontwikkelingen

4.3.1 Gezondheid

Dak- en thuislozen leven vele jaren korter dan mensen die wel een dak boven hun hoofd hebben, namelijk zo'n 16 jaar. Dit is gebleken uit onderzoek door het Erasmus MC uit Rotterdam, dat in 2013 is gepubliceerd.

Gedurende 10 jaar zijn ruim 2000 daklozen van 20 jaar en ouder in Rotterdam gevolgd. Ook buitenslapers zijn bij dit onderzoek betrokken.

Gemiddeld ligt de sterfte 3X hoger dan onder de algemene bevolking van de stad.

Voornamelijk de jonge daklozen en vrouwen lopen nog meer kans eerder te overlijden dan leeftijdsgenoten. Bij jongeren is het risico op vroeg overlijden 8X hoger en bij vrouwen, in zijn algemeenheid, 5X.

Een verklaring voor deze verhoogde sterftেকans is gelegen in de problematiek met alcohol- en drugsverslaving, die veelvuldig voorkomt bij dak- en thuislozen. Eveneens zijn het hebben van psychische en/of psychiatrische problemen, het ontbreken van financiële middelen en het hebben van een verminderde tot slechte gezondheid, risico's die bijdragen aan vroegtijdig overlijden. Daklozen kampen, meer dan gemiddeld, met klachten aan spieren, beenderen, voeten en het gebit.

Inspirerende Suggesties

Bovengenoemde oversterfte benadrukt de noodzaak om structureel de leef- en gezondheidssituatie van daklozen te verbeteren en dakloosheid te voorkomen.

Dat er een daklozen huisarts en tandarts is, is bij velen en dus ook bij daklozen onbekend.

De toegankelijkheid van de daklozen-huisarts kan verhoogd worden, door de drempel van het hebben van een ziektekostenverzekering weg te nemen. Veel daklozen zijn niet in het bezit van een dergelijke verzekering, ondanks de wettelijke verplichting. Er ontstaat een vicieuze cirkel door het ontbreken van een verzekering en de ontoegankelijkheid tot de basis gezondheidszorg, waardoor de (veelal toch slechte) gezondheid van een dakloze nog slechter wordt.

4.3.2 Regiobinding

In opdracht van het kabinet deed het Trimbos instituut in 2012 onderzoek naar de daklozenopvang. Mensen deden zich voor als daklozen. Wettelijk gezien moeten ze dan noodopvang krijgen. Op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning moeten dakloze mensen altijd worden opgevangen. Maar dat gebeurde niet altijd: zeven van de tien keer werd die opvang geweigerd, met als enige argument dat ze uit een andere regio kwamen. Bureaucratie en slechte onderlinge samenwerking zijn volgens het Trimbos instituut de oorzaken. Gemeenten laten daklozen teveel aan hun lot over. Iedere dakloze moet in elk geval tijdelijk bed en brood krijgen, en tegen de wet in laten veel gemeenten dit na. Dat schrijft staatssecretaris Van Rijn van Volksgezondheid op 2 september 2013 aan de Tweede Kamer. Gemeenten blijken vaak van elkaar niet te weten wie er over de opvang gaat. Uit het onderzoek is gebleken dat gemeenten jaarlijks honderden daklozen ten onrechte op straat zetten. Staatssecretaris Van Rijn roept gemeenten op hardere afspraken te maken over de landelijke toegankelijkheid van de maatschappelijke opvang. Op papier is afgesproken dat alle daklozen, ook als ze van elders komen, moeten worden opgevangen. "De uitvoering en praktijk moeten echt beter", aldus de staatssecretaris. Het College van B&W heeft, n.a.v. schriftelijke vragen, op 1 oktober 2013 aangegeven dat in 2012 22% van de 2258 aanmeldingen bij het daklozenloket/ CCP is afgewezen op grond van het ontbreken van regiobinding.

Bronnen:

- 5) *Opvang landelijk toegankelijk ? M.Tuynman, C.Muusse, M.Planije ; Trimbos Instituut 2013*
- 6) *www.nos.nl 3-9-2013 en Den Haag FM 4-9-2013*
- 7) *Beantwoording schriftelijke vragen inzake daklozen en regiobinding door college van Burgemeester en Wethouders Den Haag d.d. 1-10-2013; RIS 264141*

Inspirerende Suggesties

Vang mensen op, ongeacht het ontbreken van regiobinding en stuur de nota van deze opvang naar de betreffende gemeente waar een dakloze regiobinding mee heeft.

Versoepel het boetebeleid voor buitenslapers of schaf het af (APV wijzigen). Een boete van € 360, = is voor een dakloze niet op te brengen en het uitvoeren van een taakstraf, bij een strafrechtelijke veroordeling, mag niet. Het uitzitten van de gevangenisstraf kost de gemeenschap circa € 350, = per dag.

4.3.3 Huisuitzettingen

Het, in 2012 over de hele stad uitgerolde, project Vermindering Huisuitzetting is volgens de wethouder succesvol. Het aantal aanmeldingen steeg van 456 in 2010 naar 1140 in 2011, waarbij in 502 gevallen een huisuitzetting is voorkomen. De praktijk leert echter dat het convenant preventie huisuitzettingen aan de corporaties de KEUZE laat om wel of niet vroegtijdig melding te doen van huurachterstanden en eventuele meervoudige problematiek. Vaak wordt gekozen voor het sturen van brieven en het inzetten van een procedure via de rechter. Ook al omdat de inzet van de corporaties is het binnenkrijgen van achterstallige huurpenningen en Den Haag Op Maat pas ingrijpt na een vonnis van de rechter. Het convenant lijkt meer een papieren tijger dan een preventiemiddel.

Wat is momenteel de stand van zaken van dit project? Wordt er bij een nieuw convenant met de corporaties meer ingezet op verplichting richting de corporaties melding te doen voordat de gang naar de rechter wordt ingezet?

4.3.4 Afschaffing GGZ-indicaties

Daarnaast blijkt uit de kadernota Decentralisatie AWBZ naar de Haagse WMO (uit december 2013) blijkt dat de GGZ indicaties 1 t/m 3 worden afgeschaft. Of te wel er gaat verder ge-extramuraliseerd worden.

Hoe gaat de gemeente deze groep mensen opvangen, waarbij er voor gezorgd dient te worden dat deze mensen zich niet bij het CCP gaan melden?

Veel cliënten die in het verleden in begeleid wonen projecten dan wel intramuraal opgevangen werden worden nu en in de toekomst extramuraal opgevangen. Meestal in wijken waar een meerderheid van de inwoners lager opgeleid zijn en van een laag inkomen leeft. De

draagkracht in deze wijken komt onder druk te staan. Immers iemand die zelf al in de "overlevingsmodus" zit heeft minder draagkracht voor een buur.

Hoe gaat de gemeente monitoren en voorkomen dat wijkverzadiging plaatsvindt?

4.3.5 Gezinnen

Dakloze gezinnen worden sinds begin 2014 opgevangen in tijdelijke verblijfvoorzieningen, waar begeleiding met gezinscoaches plaats vindt.

Hoe verloopt deze opvang tot nu toe? Vindt er doorstroming naar gewone huisvesting plaats en is het aantal tijdelijke voorzieningen (20 totaal) voldoende en/ of zijn er wachtlijsten?

Worden er nog steeds gezinnen opgevangen in minder wenselijke omstandigheden zoals vakantieparken Zo ja, hoeveel zijn dat er?

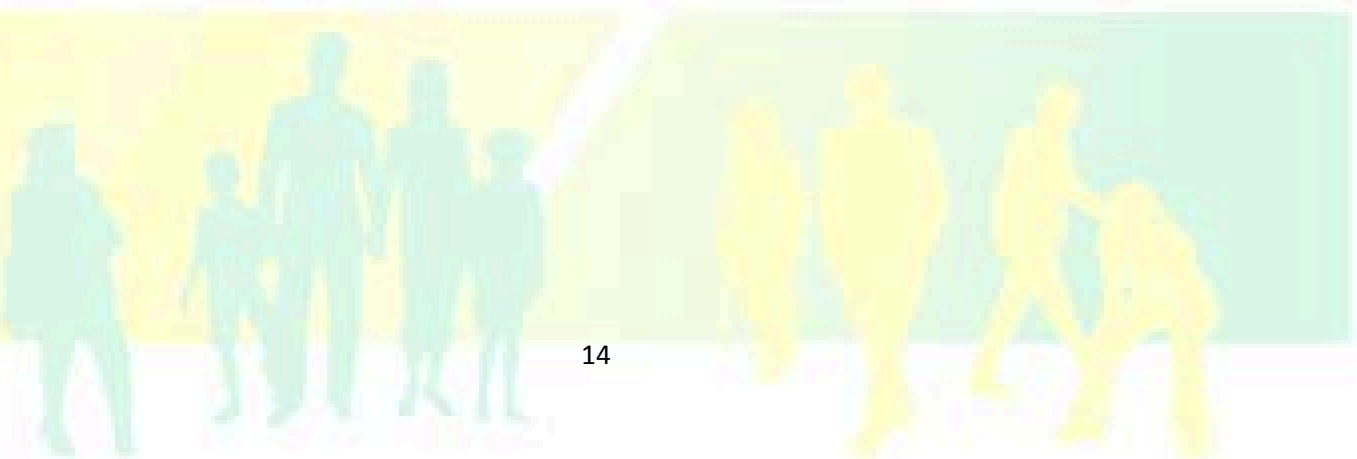
4.3.6 Jongeren

Sinds 1 januari 2014 worden jongeren tot 23 jaar apart opgevangen, althans dat is de bedoeling.

Volgens onze info is het aantal plaatsen voor jongeren niet afdoende, en verblijven er nog regelmatig jongeren bij de gewone reguliere maatschappelijke opvang voor volwassenen. Wat gaat de gemeente aan deze onwenselijke situatie doen?

4.3.7 65 plussers

Wat is de stand van zaken voor wat betreft de meldingsplicht van dakloze 65 plussers om hun AOW uitkering te ontvangen? De wethouder heeft de belofte gedaan dat deze meldplicht via CCP zou gaan lopen. Wanneer zal dit zich effectueren?

5.0 Werkgelegenheid

Helaas moet DADD constateren dat op het gebied van werkgelegenheid en toeleiding hierheen er geen verbetering is vergelijkend met onze vorige inspiratienota van 2013. Daarom hierbij nogmaals onze suggesties in deze.

5.1 Scholing op maat

Ondanks alle lofwaardige intenties rond onder meer crisisteams en banenplannen kunnen we veilig aannemen, dat de arbeidsmarkt in deze stadsregio nog wel enige tijd problematisch blijft.

Dat betekent wat Delen Achter de Duinen betreft, dat de inzet op werkloosheid veel meer moet worden gericht op scholing met een middellangetermijnperspectief op regulier werk. Er wordt immers al tijden steen en been geklaagd door ondernemend Nederland, dat het vervullen van vacatures in de ambachtelijke c.q. technische sector alleen maar moeilijker wordt. Waarom daar niet op anticiperen en dus meer dan ooit investeren in scholing?

Deze vraag wordt eigenlijk alleen maar urgenter door het gegeven, dat zo'n twee derde van het bestand bijstandsgerechtigden met een te grote afstand tot de arbeidsmarkt geen startkwalificatie bezit.

5.2 Investeren in nieuwe kansen

Onder de aanname, dat de economie in de toekomst weer aantrekt, zal er in alle sectoren krapte ontstaan op de arbeidsmarkt, nadat een goed deel van de babyboomers is uitgestroomd. En daarmee ontstaan juist voor degenen, die al zo lang aan de kant staan, nieuwe kansen; maar dan zal er wel in hen moeten worden geïnvesteerd.

Het loont volgens ons in ieder geval zeer de moeite om op diverse politieke en bestuurlijke niveaus te bezien, hoe zo'n werkelijk structurele aanpak uitgevoerd zou kunnen worden. Net zoals bij een deel van het banenplannen het geval was, kan wellicht cofinanciering gevonden worden in b.v. het in de O&O fondsen gecumuleerde kapitaal.

Door de inspanning nu te richten op het investeren in een toekomst, waarin de arbeidsmarkt feitelijk krappere is, de vergrijzing hou je niet tegen –, voorkom je, dat de 'kansarme' van nu straks nog steeds kansloos is.

5.3 Duurzame alternatieven voor werk met behoud van uitkering

In onze visie geldt zeker voor de langdurig werklozen, dat investering in vakopleiding uiteindelijk een veel beter en duurzamer resultaat zal opleveren dan hen tegen beter weten in productief proberen te houden in een economische situatie die dat eigenlijk niet toelaat, en wat dus gemakkelijk sluipenderwijs ten koste kan gaan van regulier werk.

Door (kwalificerende) vakopleiding te combineren met beperkt vrijwilligerswerk – qua omvang naar de normen, die je er statistisch voor kunt afleiden (Zie bijlage I: max. 4.9+1.2 ~ 7 uur per week in 2009) kun je op een fatsoenlijke manier tegemoetkomen aan dat hete hangijzer van de wederkerigheid of tegenprestatie zonder daarbij en passant reguliere werkgelegenheid af te breken; dit laatste mits ingezet in de qua vrijwilligerswerk bekende en reeds lang bestaande Welzijns- en Zorgdomeinen (zoals de mensen van Unie van Vrijwilligers (UVV) in de ziekenhuizen etc.)

6.0 Werken aan Maatwerk

6.1 Den Haag op Maat, Dienst Sociale Zaken en het CCP

Net als de voorgaande jaren bij de presentatie van de inspiratienota zijn er nog steeds veel klachten over wachtlijsten, fouten en onmogelijke eisen bij Den Haag Op Maat en de Dienst Sociale Zaken.

Door het verdwijnen van de caseworkers en de invoering van casemanagers is er geen tot weinig persoonlijk contact meer. De Haagse burger ervaart dit als uiterst onpersoonlijk en onaangenaam. We begrijpen dat er veel op de gemeente afkomt maar dit is ook het geval bij de burger. Steeds meer burgers zullen aangewezen zijn op de digitale diensten van Den Haag Op Maat dan wel de Dienst Sociale Zaken. Het is van het grootste belang dat cliënten van deze diensten tijdig en effectief geholpen worden daar juist deze groep er het meest last van heeft als er dingen mis gaan in de dienstverlening, deze groep heeft immers geen buffers om tegenvallers op te vangen. Graag gaat Delen Achter de Duinen met de gemeente om tafel om de mogelijkheden tot verbetering van deze situatie te bespreken.

Al in 2012 heeft toenmalig wethouder Kool toegezegd de procedures bij SZW tegen het licht te houden. Graag zien wij de resultaten van dit onderzoek mede gezien het feit dat DADD constateert dat cliënten nog steeds tegen dezelfde problemen aanlopen .

Delen Achter de Duinen pleit voor meer ervaringsopbouw bij de hulpverleners. De kwaliteit wordt momenteel als te wisselend ervaren. Geef rust aan de organisaties: de menselijke maat, ook bij de hulpverlening, lijkt zoek.

Delen Achter de Duinen zou tevens beter op de hoogte willen zijn van het precieze werk van sociale case managers. In de praktijk blijkt dat indien er een vrijwillige regisseur in een gezin aanwezig is, men slechts ondersteuning geeft in de vorm van mailcontact richting de regisseur. Delen Achter De Duinen is van mening dat in het geval van Multi-problematiek dit niet afgewenteld mag worden op een vrijwilliger doch dat de gemeente hierbij haar zorgplicht moet nakomen door er een professionele case manager als regisseur op te zetten.

Dat door computerstoringen uitkeringen, dan wel dubbele inhoudingen pas een maand later worden gecorrigeerd is onaanvaardbaar. De technologie moet dienstbaar zijn aan de cliënten en niet omgekeerd. Bij fouten bevelen we aan dat de Sociale Dienst de landelijke regels omzeilt om de Haagse cliënten zo goed mogelijk te bedienen.

6.2 (Digitale)-informatievoorziening.

De gemeente Den Haag gaat haar dienstverlening steeds meer digitaliseren. Op zich een loffelijk streven doch niet vergeten mag worden dat ongeveer 10% van de Haagse burgers te laaggeletterd, digibeet, niet zelfredzaam genoeg of financieel niet draagkrachtig genoeg is om gebruik te maken van het internet. Er kan niet verwacht worden dat andere Haagse burgers deze mensen maar zullen helpen dan wel faciliteren bij deze vorm van dienstverlening. Om maatwerk te kunnen leveren zal de gemeente haar dienstverlening aan de Haagse burger ook fysiek moeten blijven leveren.

6.3 Procedures omtrent werk, wonen en Inkomen

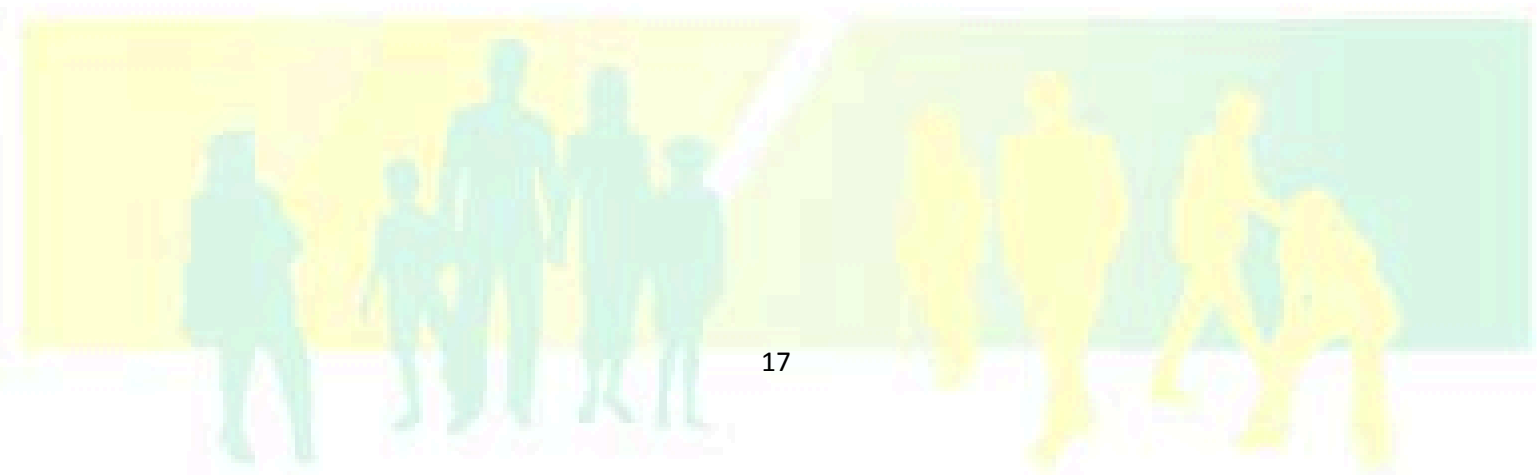
De procedure voor het aanvragen van een uitkering is lang en zeer versnipperd; pas na 2 tot 4 maanden horen mensen of ze wel of niet in aanmerking komen. De procedure is versnipperd, iedere keer krijg je iemand anders te spreken, het lijkt of die procedure gaandeweg weer anders is, medewerkers weten ook niet altijd hoe het verloop is, schrijnende of urgente situaties kan men niet bespreken omdat die persoon daar dan niet over gaat (een verkapt en effectief doorschuifstelsel?).

De sollicitatieplicht is, voor sommige personen, in het licht van de huidige werkloosheid, niet reëel. Er is, helaas, een categorie mensen/jongeren/ouderen die nauwelijks kans maakt op werk. Of dan nog voor hooguit 12 uur per week.

Aanbeveling: transparant omschreven procedures en graag contact met één contactpersoon en geen versnippering.

Een voorschot aanvragen op een uitkering kan pas twee maanden na de eerste actie in de aanvraagprocedure.

Aanbeveling: dat moet sneller kunnen waarbij een gesprek over noodzaak daarvan gewenst is. Nu wordt dat steeds verder doorgeschoven. (Zie ook vorige punt.) Bijna iedereen heeft vaste lasten die moeten worden doorbetaald. Hoe doe je dat zonder geld? Veel noodhulp wordt verstrekt door particuliere organisaties die in dit bureaucratische gat springen. In toenemende mate lopen ze daar op leeg.

7.0 Perverse Prikkel

7.1 Ziektekosten verzekeringen

Er zijn signalen uit de stad dat steeds meer mensen onverzekerd voor ziektekosten rondlopen. Een ongewenste situatie die de volksgezondheid in gevaar kan brengen. Tevens doet dit een onevenredig beroep op de middelen van de maatschappelijke organisaties. Bovendien leidt het tijdelijk onverzekerd zijn tot hoge schulden en een mogelijke levenslange hoge premie voor de onverzekerde. Delen Achter de Duinen verzoekt de gemeente opnieuw een generaal pardon te bepleiten bij de ziektekostenverzekeraars, in combinatie met goede afspraken voor de toekomst.

7.2 Begeleiden van alle mensen die niet schuldvrij zijn

We zien steeds meer mensen die na afloop van een schuldsanering nog steeds niet in staat zijn hun financiën te beheren. Hierdoor komen zij vaak snel weer in de financiële problemen. Delen Achter de Duinen beveelt aan dat burgers met schuldenproblematiek niet alleen tijdens de schuldhulpverlening maar ook een geruime periode daarna begeleiding krijgen. Tijdens maar vooral ook na de schuldsanering moet meer ruimte zijn voor begeleiding en ondersteuning met betrekking tot het huishoudboekje en hoe dit kloppend te houden.

7.3 Boetebeleid Sociale Dienst

Ons bereiken geluiden dat de tendens van "voor wat hoort wat" waarbij de overheid van een uitkeringsgerechtigde een tegenprestatie verwacht, leidt tot een strenge aanpak waarbij stevige sancties worden gehanteerd. Wij hebben begrip voor het feit dat mensen soms een handje geholpen moeten worden om uit een negatieve spiraal te komen. Wat echter verontrustend is, de omvang van de sancties. Naar wij hebben begrepen, is het standaard gebruik dat indien de bijstandsambtenaar een sanctie gerechtvaardigd acht, hij of zij direct een boete van 30% van de uitkering toepast. Dit, terwijl mensen van de hoogte van de uitkering als die 100% is, al nauwelijks kunnen rondkomen. Die sancties kunnen ook nog verder oplopen zelfs tot een (tijdelijke) stopzetting van de uitkering. Wij vragen ons af in hoeverre de gemeente verplicht is (bij voorbeeld vanwege rijksregels) om direct een dergelijke hoge sanctie toe te passen of dat hiervoor ruimte bestaat voor een eigen beleid. Het zal u duidelijk zijn, dat wij voor een zeer terughoudend sanctiebeleid pleiten gelet op de benarde situatie waarin veel mensen zich al bevinden.

De tweede vraag die wij hebben is of een dergelijk drastisch sanctiebeleid niet op gespannen voet staat met de wettelijke ondergrens. De beslagvrije voet is immers een wettelijk vastgesteld bedrag dat overgehouden moet kunnen worden, waarop geen beslag gelegd mag worden. In de praktijk gaat dit nog weleens mis en houden mensen nauwelijks iets of soms niets over. Zelfs de burgerlijke gemeente lijkt dit principe met voeten te moeten treden omdat velen onder nul uitkomen bij toepassing.

7.4 Hulp van familie/vrienden?

De gemeente verwacht van de burgers dat zij elkaar binnen hun netwerk helpen. Echter door alle wijziging in wet- en regelgeving bestaat er onder hulpvragers en hulpgevers binnen de netwerken een gerechtvaardigde angst voor het in elkaar zakken van bestaande situatie, zoals reparatie van huurtoeslag/uitkering etc.

Dakloze jongeren kunnen vaak door familieleden of vrienden geholpen worden, maar die durven dat niet aan uit angst voor effect op inkomen. Die angst is niet altijd terecht maar is wel begrijpelijk. Praktijk is dat een uitkering snel wordt aangepast/gekort vanwege een nieuwe situatie als iemand inwoont en bv een uitkering ontvangt. Maar als zo iemand vertrekt, en dat kan van de ene op de andere dag gebeuren, dan is de inkomenssituatie voor degene die de hulp aanbood niet snel genoeg teruggebracht naar de oude situatie. Met een (tijdelijk) inkomensgat als gevolg. Vervelend vanwege de vaste lasten die dit niet toestaan.

Een voorziening om dit op te vangen is welkom en goede samenwerking met DSZW is essentieel.

7.5 De flexibele arbeidsmarkt en de flexibiliteit van uitkerende instanties

De boodschap die nu uitgedragen wordt is de noodzaak voor hervorming naar een flexibele arbeidsmarkt. Voor werknemers geldt dat de noodzaak aanspraak te doen op een (deel) uitkering hierbij vaker zal voorkomen. Een en ander als gevolg van de vele flex- en deeltijdbanen die hierdoor ontstaan.

Flexibilisering en hervorming van de uitkerende instanties als UWV en DSZW zal hier parallel aan moeten lopen indien men wil voorkomen dat mensen keer op keer met betalingsachterstanden geconfronteerd worden door de duur van de uitkeringsaanvraag.

7.6 Mutaties in de uitkering

Stoppen gaat razendsnel, repareren van een inkomensgat kost veel tijd. Een voorbeeld: Bij mededeling van een voornemen te starten met een studie was de uitkering al snel gestopt. Toen bleek dat de opleiding een maand later zou starten, waardoor het recht op studiefinanciering een maand later was, was het niet mogelijk het besluit van DSW te herzien anders dan in een officieel verzoek om herziening. Deze procedure kost veel tijd en de vaste lasten lopen door. En DUO was er ook snel bij om het teveel betaalde te verrekenen in de lopende studiefinanciering.

Bij situatie die je al van ver ziet aankomen en waarop je dus goed kunt anticiperen, zoals het voortijdig stoppen van de opleiding, het eindigen van een werkcontract, enz. is het NIET mogelijk dit sluitend te laten verlopen. Reserveren van financiële middelen om dit inkomensgat te dichten is voor de mensen die het betreft vaak niet mogelijk vanwege het toch al beperkte inkomen in de periode ervoor. Gevolg is een inkomensgat en vaste lasten die niet betaald kunnen worden. Met alle gevolgen (schulden, huisuitzetting).

Redenen zijn dat inkomen als studiefinanciering en loonbetaling stopgezet moeten worden voordat de aanvraag uitkering in behandeling wordt genomen. Van een zekere inkomenssituatie ontstaat een onzekere situatie, waarvan de afloop nooit bij voorbaat vaststaat. Het moet toch mogelijk zijn een echte sluitende aanpak te realiseren met afstellen van ingangsdatum op maat of verrekening achteraf.

Net als vorig jaar bevelen wij u aan het sanctiebeleid zoals dat nu gehanteerd wordt eens te onderzoeken; welke uitkerende instanties leggen boetes op, hoe vaak wordt dit middel toegepast, welk effect heeft dat, welke hoogte wordt gehanteerd en waarom?

7.7 Bekostiging en Begroting

Ook hier herhalen wij een knelpunt van de vorige inspiratienota: De Voedselbank constateert regelmatig, dat mensen in een traject onder nul overhouden voor hun dagelijkse zaken. Soms is er ook een flink bedrag afgehouden door een bewindvoerder voor hun werkzaamheden. De Voedselbank is er niet voor om aan te vullen wat een bewindvoerder van de uitkering afhoudt. Bewindvoering zou in de meeste gevallen gratis moeten zijn.

8.0 Communicatie

8.1 Correspondentie met Gemeente /DSZW

Regelmatig komt het voor dat op reactie van brieven van cliënten geen antwoord volgt. Bij navraag blijkt dat er niets bekend is van de brief, zelfs niet als post persoonlijk afgegeven is bij DSZW met gestempelde kopie voor ontvangst. De verantwoordelijkheid hiervan wordt onveranderlijk bij de cliënt gelegd. Wat gebeurt daar mee? Daardoor ontstaat een onduidelijke situatie.

8.2 Informatievoorziening aan de burger

Ondanks het feit dat bijna alle informatie via de gemeentepagina te vinden is, is dit voor veel burgers een te hoge drempel. Met name de laaggeletterde groep blijft slecht geïnformeerd waardoor zij vaak niet optimaal gebruik kunnen maken van de regelingen die er zijn. Dit is een onwenselijke situatie die zorgt voor onnodige probleemvorming.

9.0 Hulp en Bijstand vanuit particuliere hoek

9.1 Inleiding

Vele particuliere instanties en kerken verlenen bijstand – in welke vorm dan ook – aan personen in Den Haag die in zodanige omstandigheden verkeren of dreigen te geraken dat hun maatschappelijke welzijn daardoor is of wordt bedreigd.

Met een beperkt budget is het bijna onmogelijk om hulp te bieden aan mensen die geen perspectief hebben of zien. Het is de taak van de hulpverlener om samen met de cliënt het perspectief te ontdekken en helder te maken. Pas daarna is het zinvol om een financiële hulpvraag te stellen.

9.2 Ontwikkelingen in 2013

Het aantal aanvragen richting particuliere organisaties blijft de laatste jaren stijgen, in 5 jaar tijd is het aantal aanvragen sterk gegroeid.

Voor het eerst komt het grootste aantal aanvragen, van de *Parnassia Bavo groep*, organisatie voor het verlenen van geestelijke gezondheidszorg waarvan diverse onderafdelingen zoals Palier, PsyQ en Brijder de weg naar de hulp goed weten te vinden. Het hebben of doormaken van een psychische ziekte is voor veel mensen aanleiding om in schulden of andere financiële problemen te raken.

In de afgelopen jaren spande *Vluchtelingenwerk* de kroon met het hoogste aantal aanvragen richting particuliere organisaties. In 2013 komen zij op de tweede plaats. *Vluchtelingenwerk* heeft altijd veel cliënten die tijdelijk leefgeld nodig hebben. Dat is vrijwel niet bij de overheid aan te vragen.

Op de derde plaats staan de *hulpverleners*.

Op de vierde plaats komt de *Gemeente Den Haag*. De afdelingen van Den Haag Op Maat, het samenwerkingsverband van Gemeentelijke Kredietbank, DSZW en Sociaal Raadslieden dat is opgezet door de Gemeente Den Haag om mensen die worstelen met multiproblematiek te helpen. Veel van de aanvragen van DHOM spreken van broodnood bij de cliënt. Naar aanleiding van het grote aantal aanvragen van DHOM in 2011 is er halverwege 2012 een gesprek geweest met beleidsmedewerkers. Daarna is aan het eind van dat jaar bij DHOM een regeling opgesteld waardoor de DHOM medewerkers zelf over enig handgeld kunnen beschikken. Het Haags Werk bedrijf en het CCP/GGD zijn twee andere onderdelen van de Gemeente Den Haag die regelmatig aanvragen insturen.

Al jarenlang behoren de mensen in de **leeftijdscategorie** van 25 tot 45 jaar tot de groep voor wie de meeste aanvragen gedaan worden. Ook al jarenlang is het de groep alleenstaande mannen die het

meest hulp nodig heeft. Daarna volgt de groep alleenstaande vrouwen en pas daarna de groep vrouwen met kind(eren)

Het percentage hulpvragers dat tijdelijk of langdurig zonder **inkomen** leeft was gedaald, van 50,4% in 2011 tot 38,2% in 2012. In 2013 is er helaas weer een stijging te zien, tot 42,3 % Dit is begrijpelijk nog steeds de grootste groep mensen die hulp nodig heeft. Een deel van deze groep wordt gevormd door ongedocumenteerden, die niet op legale wijze inkomen mogen verwerven. Een ander deel van de hulpvragers zit in een overgangssituatie zoals een verhuizing uit of naar een andere gemeente of vrijlating uit een gevangenis. Het regelen van een uitkering in de nieuwe woonplaats neemt veel tijd in beslag. Alle mensen die een uitkering aanvragen moeten lang wachten voordat zij een eerste bedrag ontvangen, acht weken is heel normaal geworden. Om een voorschot te kunnen ontvangen moeten zij zich in een zeer schrijnende situatie bevinden.

Ook mensen die een inkomen van DSZW ontvangen komen regelmatig in de problemen, zij vormen met 34,4 % een derde deel van de hulpvragers.

De derde groep hulpvragers bestaat uit mensen die een inkomen uit AOW, WAO/ WIA of WW ontvangen (10 %).

Nog altijd is levensonderhoud het meest voorkomende **doel van de gift** van particuliere organisaties. Er is een stijging van 9% te zien bij deze categorie. In veel gevallen speelt daarbij mee dat er bij de hulpvrager sprake is van schulden en afbetalingen, waardoor het daadwerkelijk bruikbare inkomen (tijdelijk) zeer beperkt is en er broodnodig ontstaat.

De meeste plaatselijke fondsen hebben geen mogelijkheid om via een balie contant geld te geven. Juist bij ongedocumenteerden en mensen in schuldsituaties is het vaak niet mogelijk leefgeld via een bankrekening te schenken. Dan is een **contante overdracht** aan de cliënt of een hulpverlener belangrijk. Slechts een heel enkele particuliere organisatie voorziet daarin.

De problemen van financiële aard hangen in een deel van de gevallen samen met psychische problematiek, soms gevolgd door of gepaard gaande met een verslaving. In dat geval is de aanwezigheid van therapie en/of begeleiding voor de cliënt een belangrijk criterium voor het toekennen van de gift. Zonder professionele hulp kan een cliënt al te gemakkelijk in de problemen blijven steken of terugvallen.

Een ander belangrijke oorzaak van financiële problemen is een "breuk" in het leven: somatische ziekte, verlies van partner of werk. Ook zwangerschap kan zo'n breuk vormen. Voor ongedocumenteerden wegen deze breuken ook zwaar.

9.3 Toekomstverwachtingen

Alle organisaties die zich bezig houden met aanvragen voor individuele hulp geven aan dat hier een stijgende lijn zichtbaar is, ook geven zij aan dat de meeste aanvragen broodhulp betreffen.

Beslaglegging op inkomen door schuldeisers, waaronder vaak overheidsinstanties, de zogeheten overheidsvordering en het ontbreken van enig inkomen tijdens de aanvraagperiode voor een uitkering zijn daarbij grote boosdoeners. De economische crisis is nog niet tot staan gebracht en veel mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt en de samenleving voelen de problemen aan den lijve.

Bronnen:

1) *Persbericht Erasmus MC Rotterdam 3-10-2013* (www.erasmusmc.nl/perskamer)

2) *Tijdschrift Medisch Contact nr. 14 3-10-2013*

3) aantal mensen in de bijstand neemt niet af | Bron: www.cbs.nl

